

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl. $\frac{1}{2}$ an 3 fl. $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Țoacă apare în fiecare Sâmbătă.

Unirea

Foie bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fiecare publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce țoacă să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blaș.

Anul V.

Blaș 22 Iuniu 1895.

Numărul 25.

Afacerea maturisanților din Blaș.

Tot publicul românesc este informat din foile noastre de Ți despre afacerea studenților din Blaș, cari în luna acesta aveau să depună esamenul de maturitate.

Dacă nu se făcea publicitate din lucrul acesta, noi nu ne-am fi ocupat de el, până nu s'ar fi terminat de factorii competenți. Acum înse, când tótă lumea vorbește și scrie de el, trebuie să ne desfășurăm și noi păreri în o cauză, ale cărei urmări încă nu se pot prevedea.

Mai mulți studenți din clasa a 8-a — conform obiceiului din anii precedenți — s'au fotografat *separat*, și din fotografii separate au compus un *singur portret*, în mijlocul căruia au așezat fotografia profesorului de clasă Ciriac B. Groze. Nu se scie, care dintre studenți, fără scirea și invoirea profesorului, a pus apoi de-asupra portretului inscripția: „*Venim vom lua, în foc ne vom scâlda pentru idealul național.*” Cineva dintre Magiari a vădut portretul și a făcut cas mare din inscripțiunea acesta prin foile magiare. Fiind informat și ministrul de culte și instrucțiunea publică despre lucru, a dispus sistarea esamenului scripturistic de maturitate până la terminarea cauzei pe baza investigațiunii, ce ar ave să se facă de auctoritatea bisericească cu asistința procurorului Csiki din Alba-Iulia.

Acesta este cazul, pe cât îl cuno-

scem din foile de Ți. Ce au făcut în cauză auctoritățile noastre bisericești și școlare, nu se ține de noi, și nici nu voim a discuta aci, fiind deplin convinși, că ele numai în interesul gimnasiului și al părinților respectivilor studenți vor lucra.

Noi voim să discutăm aci numai procedura Ministrului, care din mai multe puncte de vedere ni-se pare arbitrară și nedreptă.

În articolul de lege XXX din 1883 despre școlele secundare s'a pus un paragraf (50), cu care un ministru violent pôte nimici ori ce gimnasiu nemagiar. Paragraful acesta vorbește despre drepturile și datorințele ministrului de culte și instrucțiunea publică în cas, când în vre-un gimnasiu se ivesc rele morale ori tendințe contrare statului. Dacă ministrul află despre acesta, prima lui datorință este, să vindece răul prin auctoritatea competentă bisericească în sfera ei de activitate. Dacă răul nu se delătură de auctoritatea competentă bisericească, ministrul este îndreptățit a face cercetare prin organele sale și pe baza investigațiunii acesteia a pretinde delăturarea persónelor, cari s'ar fi aflat vinovate în grad așa de mare, încât la un profesor dela gimnasiile de stat vinovăția acesta i-ar aduce pierderea oficiului. În fine dacă nici pe calea acesta nu se delătură răul, ministrul este îndreptățit a face Maiestății Sale Regelui propunerea pentru închiderea gimnasiului.

Ori cât de drastic ar fi acest paragraf, el totuși țermuresce volnicia ministrului, pentru că el are să păsescă pe trei trepte, până ce ajunge la curarea radicală a răului, ce s'ar descoperi într'un gimnasiu.

Prima tréptă este, ca ministrul să recerce pe auctoritatea bisericească competentă, ca ea singură, fără de întrevinerea unui alt organ străin, să delature răul, ce s'ar fi ivit.

Ministrul înse în cazul nostru a sărit preste această tréptă, de órece nu a lăsat auctorității bisericești, ca ea singură, fără amestec străin, să delature răul inchipuit, ci a dispus, ca și un organ străin, adecă procurorul regeșc, încă să conlucre la investigațiune; ceea ce ministrul nu ar fi fost în drept, să o facă în sensul paragrafului citat din lege, și pentru aceea cu drept cuvint am Țis noi, că procedura lui în cazul acesta e *arbitrară*.

Procedura ministrului este înse și *nedreptă*. Între studenții, cari au, să depună esamenul de maturitate, sunt mai mulți, cari nu figurează în portret. De aceea ministrul, când a sistat esamenul scripturistic de maturitate, a lovit în mai mulți studenți, cari sunt cu totul nevinovați.

Apoi măsura luată de ministrul nu este în consonanță cu principiile elementare de drept, și tocmai pentru acesta este nedreptă. Chiar și când studenții ar fi înțeles sub cuvintele din devisa aceea, ce înțelege sașu se

Feuilleton.

Scrișoarea viitorului.

Bacilul cărunției încă nu mi-a intrat în barbă, afară de rosele primăverii încă numai puțin spinii număr, și totuși în atâtea feluri am scris, și Dumneșeu scie, în câte feluri voi mai scrie, Dumneșeu scie, după câte ortografii va mai trebui să scriu, de voi mai ave încă multe Țile de trăit.

Încă nici nu apucasem bine a sci, că și limbă latină a mai fost pe lume, și învățatori aprig înși și socotia de crimă, dacă în loc de a scrie *măsa*, *porceli* și alte de aceste, mă scăpam și scriam *masa*, *purcei* și a. m. d. Înși este gróză și numai să-mi aduc aminte, cum curgea asupra mea popol de infruntări cu repejunea unei ploii de vară venite cu furtună! Nu-mi aduc bine aminte, dar într'atâtea fulgere și durdicuturi nu-l modru, să nu mai fi ajuns și vre-un trăsnet asupra bietului meu cap.

A fost greu, au trebuit să se reverse multe Țiroe de dojeni asupra-mi, până a mē dăda, dar pe urmă m'am datat, și m'am

datat așa de bine, cât felul acesta de scriere, — cum se Țice, — mi-s'a prefăcut în sânge. Dar a trebuit să mi-l scot din sânge și să mă împrietinesc cu fel de fel de codițe și cornițe, să mă dedau cu scrișoarea împodobită cu un potop întreg de pene și zorzone, și fiindcă a trebuit, am făcut-o și acesta. Și acum pe urmă, ca să țin și eu paș cu mersul lumii, lui ū final, prietin vechiū de pe vremea, când lucă nu purta căciulă, i-am arētat frumusețel ușea. Dar abia i-am fost arētat ușea, și împrejurările m'au și silit, să alerg în urmă-i și să-l rog cu multe vorbe, să se indure, să revină, să-mi ajute, să pot scrie vorbele: *unghiū*, *vechiū*, și alte asemenea.

Ētă prin câte am trecut până acuma, și dacă pe lângă scriere ar fi să socotesc și cetirea, îndată la început ar trebui să pun literile cirilice. ér mai târziu și civilele!

Drept spunēnd scrierea o socotesc un fel de haină, în carea îți îmbraci cugetele, și fiind că e haină, e supusă modei, se schimbă vecinic. Dacă e prea greóe, dacă îți stringe trupul ca în fērá, ori și numai dacă forma ei nu-ți place, cerci alta mai ușoră, mai cu tignă și croită mai de samă. Întors înse, dacă ai dat de o haină bună în pănură sașu până și frumósă în formă și cu tignă și

în stat și la mers, și în odihnă și la lucru, o grijesci cu scumpătate și țini mult la croitorul, care Ți-a făcut-o. Cu tóte aceste în dorul de a te ține de lume se pôte întâmpla, să faci necuminiția de a-Ți lăsa portul comod și bun de până acuma, ca să te îmbraci, cum lumea se îmbracă, și de multe ori și fără voe ești silit, să o faci.

Fiindcă nu se pôte, să avem fiecare fel de scriere deosebit, cu scrierea merg alături cu lumea, cu scrierea mă țin de moda statorită de filologi, pe cari îi socotesc croitori în ale ortografiei. Necuminiția, să-mi cășunez multă baterie de cap, dacă vorba *arată* trebuie să o scriu așa, cum am scris-o cu a la mijloc, ori pôte cu e, fiindcă persóna a doua e *areți*, — Țic necuminiția acesta nu o fac. Când urechea înși Țice a, scriu a, când cred, că trebuie e, pun e și trec mai departe. Am eș destul de lucru, și nu am vreme de perdut.

De mine statoréscă filologii ori ce ortografie, le voi urma, numai să le urmeze lumea românească. Să mi-se spună, cum să scriu, și așa voi scrie, să mi-se spună acurat, ori unde numai pôte fi îndoélă, și dacă așa vor scrie aiții, pe cât mă va ajuta numai mintea, așa voi scrie și eu. Înse unde nu

face că înțelege ministrul, ei nu puteau fi pedepsiți cu sistarea examenului, înainte de ce s'ar fi investigat afacerea și s'ar fi adus sentința, căci nimenea pe lume nu se pedepsește înainte de a fi fost judecat. Pedepsa acesta lovesce apoi foarte amar pe bietii părinți, cari în cas, când examenul nu s'ar ține în luna acesta, vor fi siliți, să-și ducă pruncii acasă și să-și aducă ér la Blaș cu spese foarte mari. De aceea era de ajuns, dacă ministrul poruncia, să nu se estradea testimoniile scolastice până la terminarea deplină a afacerii.

Lucrul de căpetenie înse în această afacere este, că ore comis-au studenții un păcat atât de mare, încât să fie pedepsiți așa de greu, pe cum i-a pedepsit și voesc câte să-și mai pedepsescă ministrul.

Nu voim, să scusăm pe studenți. Ei încă trebuiau să fie mai prudenți și să nu facă absolut nimica, prin ce fie institutului, care îi crește, fie profesorilor, cari îi învață, fie părinților, cari cu mari jertfe îi susțin, ar pute să le cauzeze ceva neplăcere sau supărare în timpuri așa de grele, cum sunt cele de astăzi. Aceia, cari vreă, să depună examenul de maturitate, ar trebui să scie, că morala adevărată nu permite nimenui, să iea venin pentru o cauză ori cât de justă și pentru un ideal ori cât de sfânt.

Dar se poate, — și acesta este cu mult mai probabil, — că nici studenții nu au voit, ca cuvintele „*venin vom lua, în foc ne vom scărda*“ să se iea în înțeles literal, ci numai în sens metaforic, întru cât au voit, să exprime, că sunt gata a lucra cu toate puterile pentru idealul național. A se scărda în foc nici nu este cu puțință, pentru că baea este prea ferbinte, ér venin, nu scim care dintre cei fotografiați ar lua, dacă i-ar îmbia cineva.

„*Idealul național*“ este apoi o fraasă de totului tot nevinovată. Românii din Transilvania și Ungaria nu au un ideal

contrariu unității și întregității statului, ceea ce dovedesc toate programele naționale române, și noi suntem convinși, că tinerii nostri nu au voit, să înțeleagă sub expresiunea acesta *un ideal politic contrariu statului*, ci au voit, să exprime, că sunt gata a aduce ori ce jertfe pentru păstrarea și dezvoltarea limbii și naționalității române în statul nostru; ceea ce ei au nu numai datorința a face, ci și drept, recunoscut de legile statului ungar.

Tot, ceea ce au făcut deci tinerii nostri, înaintea acelor, cari nu au ochii împăinținiți de șovinism intolerant, și nu voesc estermnarea naționalității noastre, se prezintă ca o tendință inofensivă exprimată în termeni necorecți și vagi. De aceea cu drept cuvânt putem dice, că numai nisce ómeni iubitori de scandale și fără nici o pricepere politică au putut face din inscripțiunea amintită o cauză celebră, care ar pretinde tot aparatul puterii de stat pentru rezolvarea ei.

Cu totul necorect lucră ministrul, când totă afacerea acesta voesc să o aducă în legătură cu spiritul educațiunii din gimnasiu. Dar ore nu s'au îngrijit guvernele toate dela 1868 încóce, ca spiritul educațiunii chiar și în gimnasiile române să fie cu totul contrariu intereselor și aspirațiunilor naționalităților? Totă direcțiunea instrucțiunii și educațiunii este astăzi în mâna guvernului și a organelor sale. În istorie nu este nici ertat a pomeni de Români, dacă cumva nu vreă, ca să-și hulesci și să-și espuni disprețului. Din manualele de limba și literatura română au scos tot, ce ar pute nutri simțul național român în tinerii nostri. Directorii supremi controlează de mai multe ori pe an educațiunea și instrucțiunea tinerilor și până acum nu au putut descoperi nimica contrariu statului.

Din motivele acestea putem cu tot dreptul dice, că devisa din inscripțiune, chiar și când ar exprima, pe cum nu

esprimă, o tendință neiertată, această tendință nu este a se atribui directe influinței gimnasiului, ci cu totul altor cauze, cari nu ne permite spațul foi a le desfășura aci.

Nu de aceea ar trebui, să se îngrijescă ministrul, cum să nădușescă ori ce simțemint național român, ci din contră conformându-se legilor naturii și chiar și legilor positive ale statului, ar trebui să permită, ca și simțemintul românesc să fie cultivat cel puțin în școlile românesce. Se poate, ca din inima tinerilor acest sentiment să erumpă câte odată prea vehement, sau să-și împingă și la fapte neprudente, înse acesta este o aparițiune generală la totă tinerimea de pe fața pământului, și ar fi nedreptate, ca ceea ce ministrii laudă de multe ori în Magiari, aceea să pedepsescă în Români.

Nu ne așteptăm, ca ministrul să apretieze cauza așa, pe cum noi o apretiam, căci el se află sub presiunea curentului șovinistic, care ar stirpi totă suflarea românescă. Noi înse am fost datori, să o apretiam obiectiv, ca în cas de lipsă toți fiind consciți de nedreptatea, ce s'ar comite, să sărim în ajutorul celor ce poate vor fi asupriți și nedreptățiți.

Inspectorii matriculelor de stat. Ministrul de interne pe baza § 15 al articolului de lege XXXIII din 1894 publică concurs cu terminul de 10 Iuliu a. c. pentru 23 posturi de inspectorii ai matriculelor de stat. Dintre inspectorii 10 vin în a VII-a, éră 13 în a VIII-a clasă a salarelor, anume cu 2000 fl. respective 1400 fl. și relut corăspunđor pentru cuartir. Sediile inspectorilor pentru comitatele locuite de Români sunt: *Aiudul* pentru comitatele Albei inferioară, Turda-Arieș și Sibiu, *Brașovul* pentru comit. Brașov, Trei-Scaune și Tirnava-mare, *M. Oșorhei* pentru comitatele Murăș-Turda, Tirnava-mică, Odorhei și Ciuc, *Dej* pentru comitatele Cluș, Bistrița-Năsăud și Solnoc-Dobâca, *Satmar* pentru comitatele Satmar și Selagiu,

se spune, unde nu sciu, să se spună, fac ca la arăt, fac, cum mă taie capul.

Cu totul altfel e, dacă e vorbă de dorințe. Da, doresc o ortografie cât numai se poate de ușoră, doresc, să ajungem până acolo, ca noi nefilologii să nu avem a ne bate capul, cum vom scrie, ci numai, cu ce avem de scris, să nu avem a ne bate capul, cum trebuie să cetim, ca mintea cu atât mai neimpărțită să potă griji la ceea ce cetim. Haina e bine să fie cât de țitóre, cât de lefină, cât de potrivită și cât numai se poate de ușoră. Și mai am încă o dorință și mai mare: doresc, să vină în pripă timpul, ca toți de ori ce lege, de ori ce limbă, ca totă lumea să scrie într'un fel. Doresc, ca luând în mâni o carte, Anglezul să o potă ceti anglezesce, Francezul franțozesce, Némțul nemtesce, Românul românesc și așa mai departe, fiecare în limba, fiecare în dialectul său.

Nu-mi diceți, că e cu neputință. Greu e la totă întimplarea, destul de greu, dar nu cu neputință. Începutul e făcut cu numerii, ér pe calea odată începută nu poate fi chiar așa greu a merge înainte.

Nici numerii nu s'au scris îndată dela început cu cifrele arabice și pretutindini în o formă. Multă, multă vreme, vécuri lungi și îndelungate s'au străcurat, până ca Indii să le afle, și până ca Arabii să le imprumute și să le dea mai departe. Dar astăzi le

avem, și nu este om cu minte, care ar pute să vrea, să nu le avem, nici nu este pe lume om atât de cu putere, să fie în stare a ni-le răpi cu forța, nici atât de viclen, să ni-le potă smulge cu înșelăciunea. Poți, să pui în flacări țeri întregi, poți, să învrăjbesci și să pui față în față lumea întrégă, dar nu este putere în lume, ce să smulgă națiunilor averea lor comună, cifrele.

Nu mă simt chemat, nu simt în mine puterea, să fac un lucru atât de mare, cum ar fi introducerea unui fel de scriere comun pentru lumea întrégă. Tot, ce vreă, este, să arăt, că nu e cu neputință, și odată ce nu e cu neputință, fără îndoelă se va face, mai iute ori mai târziu, dar odată se va face. Dacă și un om ca mine vede licurind puțința de a se face, cât de limpede vor fi vedându-o mințile agere și alese, ce poate numai timp priincios mai așteptă, să-și desfășure planul în totă a lui deplinătate și să începă acțiunea de introducere.

Tréba altora, cum cred dinșii, să potă realiza idealul scrierii, scrisórea viitoriului, dar după a mea părere calea cea mai potrivită ar fi *analisa chimică*. Chemia cunoște la 80 de corpuri simple sau elemente, toate celealalte corpuri consistă, sunt compuse din aceste. Elementele în chimie se înșamnă cu literele lor inițiale, și dacă încep mai multe cu o literă, folosim două sau și trei litere,

prima mare, ceeaaltă sau celealalte mici. Așa carbonul se înșamnă cu *C*, calciul cu *Ca*, ér cuprul cu *Cu*. Nitrogenul se înșamnă cu *N*, natriul cu *Na*. Fluorul se înșamnă cu *F*, ferul cu *Fe* ș. a. m. d.

Din litere și grupe de litere de aceste și-a format chemia limba sa universală. Limba ei nu-i așa de veche, fiind abia de un vét înș-și chemia în forma sa de astăzi, cu toate aceste a prins rădăcini așa de afunde, încât nu este putere pământénă, să o potă smulge din chimie. Di unui chemist, să se lapede de ea și în locul ei să statorescă limba chimică națională, și îți va răspunde, că sau n'ai pricepere pentru știință, sau ești smintit la minte. Nici chiar Ungurii, ce toate vreă să le îmbrace în pintenii și atitlă, nu au cutezat, să se atingă de felul de înșemnare din chimie. Atăta numai au făcut, că unde nu au avut cuvinte pentru cutare element sau cutari combinațiuni, și-au fabricat, ceea ce în limba lor ușor se întimplă. Și chiar și atăta numai ultranaționalisti au făcut, ér adeverații bărbați de știință au păstrat și păstréză și până astăzi numirile universale.

Calea scrierii universale e arătată în chimie. Pentru copii cu nimic nu ar fi mai greu, să învețe a scrie H_2O și $NaCl$ în loc de a scrie apă și sare, și pe de-asupra când ar scie ceti și scrie, ar scie și din ce consistă mulțimea de corpuri, ce dilaic îi împreșoră,

Beregszász pentru comitatele Ung, Ugocea, Bereg și Maramureș, *Oradea Mare* pentru comitatul Bihor, *Deva* pentru comitatele Hunedóra și Arad, *Timișoara* pentru comitatele Caraș-Severin și Timiș, *Becicherecul mare* pentru comitatul Torontal, *Szabadka* pentru comitatele Bács-Bodrog, Ciongrad, Cianad și Bichș.

Revista bisericească.

Din Patrie.

Wlassics Gyula, ministrul de culte și instrucțiune, s'a pus pe reforme. El va petrece cea mai mare parte a vacanțelor în Budapesta spre a-și termina planul de reforme. Deja a elaborat îndrumările referitoare la conscrierea beneficiilor bisericești mari și mici în scopul regulării congruei. Conscrierea se va începe la toamnă. Asemenea îl preocupă pe ministru rezolvirea cestiunii cu privire la autonomia catolică. E frumos dela dl ministru, că se ocupă de regularea congruei și de introducerea autonomiei catolice. De acestea s'au ocupat și antecesorii lui în oficiu, dară fără succes; și până ce actualul ministru va voi, să le realizeze pe calea croită de antecesorii săi, îl asigurăm, că nici el nu-și va ajunge scopul. Acestea sunt cestiuni, ce tale adânc în viața bisericii, și ele numai pe baza principiilor bisericești și în conțelegere cu factorii competenți ai bisericii se pot rezolva, pe când ministrul Wlassics până acuma e străin atât de principiile bisericești, cât și de adevărații reprezentanți ai bisericii.

Roma.

Comisiunea emisă în afacerea reunirii bisericilor orientale desbinate cu biserica catolică a ținut la 9 a. c. o conferință sub presidiul Papei. Sfinția Sa aduce la cunoștința comisiei, că Împăratul și Regele apostolic a făcut o donațiune însemnată pentru înființarea unui seminariu rutén în Roma.

În 13 a. c. din incidentul serbătorii latine în onórea „Sfintului Corp al

Domnului“ Sfinția Sa Leo XIII a celebrat în sala consistorială și a cuminecat ca la 300 de credincioși.

Cardinalul secretar de stat Rampolla în o scriptă adresată către cardinalul Parocchi, vicariul Romei, exprimă via dorința a Sfinției Sale Leo XIII de a participa catolicii la alegerile municipale organizați și bine-disciplinați, prin ce ar fi sigură alegerea candidaților catolici.

Revista politică.

Delegațiunile.

Comisiunea militară a delegațiunii ungare a început desbaterea bugetului pentru armata comună pe 1896 sub presidiul lui Széll Kálmán.

La recercarea referentului comisiei München Aurél ministrul de război br. Krieghammer declară, că cele 40,000 fl. votate încă în anul trecut pentru elaborarea planului unei noue academii militare în Ungaria nu le-a folosit din motivul, că în viitorul apropiat nu se simte necesitatea unei a treia academii, fiind de ajuns cele existente. Afară de aceea nici locul unei noue academii nu e designat, și până nu se scie locul, nu pôte fi vorba de pregătirea planului. Numărul ofițerilor cu calificațiune academică încă e destul de mare, cât nu-l lipsă de o nouă academie. Referentul München propune a se lua spre știință declararea ministrului de război, pe când Hegedüs Sándor urgiteză ridicarea unei noue academii militare pe teritoriul Ungariei. Venind cestiunea la vot, s'a primit propunerea referentului.

Referentul constată, că bugetul armatei a crescut în anul acesta proprie numai cu 1.657,425 fl., de órece augmentarea de 2.172,000 fl. este efectul hotăririlor din anii trecuți. Suma cerută de ministru a fost votată.

Bugetul pentru Bosnia s'a primit fără desbatere. Ce privesce administrația provinciilor ocupate, Berzeviczy recunoșce progresul, ce se face pe terenul instruc-

țiunii, spereză, că din pedagogiul înființat în Serajevo în curând vor ieși puteri didactice eminente; apróbă dotarea cu stipendii a elevilor mai distinși și trimiterarea lor la pedagogii mai înalte spre a-și completa studiile; dară după ce respectivii nu sciu ungueresce, numai în Austria pot fi trimiși; ar dori deci, ca să învețe unii și ungueresce spre a puté cerceta preparandi magiare. — Ministrul comun de finanțe Kállay Béni, interpelat de către Sêrbul Gyurkovič, declară, că dela ocuparea Bosniei și a Hertegovinei populațiunea s'a înmulțit și prin coloniști, veniți mai ales dintre Șvabii din Ungaria de sud. Familiile colonisate după naționalitate sunt: 356 germâne, 112 cehe, 50 rutene, 15 polone.

Comisiunea finanțială a delegațiunii austriace a ținut ședință în 17 a. c., când, la recercarea referentului Dumba, ministrul de externe în esposeul său a făcut mai tot aceleași enunțări, ca și în comisiunea delegațiunii ungueresci; el declară, că nu se va abate dela politica urmată de Kálnoky și că ține la întreita alianță.

Cehul tinér Herold nu vede așa limpede orisonul politic reflectând la relațiunile din Balcan, la cestiunea macedonénă și la cea arménă. Din cele înțimplite la rezolvirea ultimei crize în ministeriul de externe vede o preponderanță prea mare a Ungariei în afacerile monarhiei; își exprimă sperarea, că în curând se va recunoșce de nejustificată insuflețirea pentru întreita alianță; în fine atrage atențiunea ministrului asupra intereselor cehe.

Contele Badeni se bucură de susținerea întreitei alianțe spre asigurarea păcii.

În acest sens a vorbit și contele Hohenwarth adaugând, că preponderanța prea mare a Ungariei în afacerile externe este numai la aparență. Bugetul a fost primit fără modificare.

La desbaterea bugetului pentru armată Herold nu apróbă urcarea cheltuelilor; protesteză în contra tendinței de a apăsa naționalitățile în armată; pretinde, ca pe cum în Ungaria auctoritățile militare corêspund ungueresce cu cele civile, așa să corêspundă în Boemia în limba cehă. — Ministrul de război declară, că în armată tóte naționalitățile se tracteză în o formă; ofițerii sunt obligați a sci limba regimentului; ce privesce corespondința, s'ar recere un aparat de traduceri prea sumptuos, dacă auctoritățile ar corêspunde în limba fiecărei naționalități.

Referentul Dumba în raportul asupra afacerilor externe apróbă politica, ce a luat-o în programul său noul ministru, carea conduce la consolidarea păcii europene. Comisiunea finanțială, pe cum și cea mai mare parte a delegațiilor au privit cu cea mai mare durere depărtarea contelui Kálnoky, care bărbat încărcat de merite s'a bucurat de încrederea delegațiunii și a popórelor din Austria. Comisiunea își implinesce numai o datorință dând espreșiune de mulțămită contelui Kálnoky pentru politica sa; asemenea salută cu încredere și simpatie pe noul ministru.

și cu forțe puțină osteneală și-ar însuși chemia, știință atât de alésă între științe, știință atât de practică, atât de folositoare.

Fără îndoială numirea corpurilor e numai o parte din cuvintele, din bogăția limbilor. La ele se adaugă mulțimea de adiective, de verbe, adverbale, conjuncțiuni, interiecțiuni, cuvintele abstracte și alte multe, câte ar mai puté să spună un gramatic. Dar am spus dela început, că vreu numai, să arăt puțința, și că nu simt în mine puterea, să fac planul până în cele mai mici amănunte, și cu atât mai puțin să-l duc în deplinire.

Un pas mai departe dela cele dișe înșe chiar și eu aș mai puté să indic. Adiectivele, fiind însușiri de a corpurilor, sunt strins legate de ele. Cuprul spre es. e roșu, sarea albă și prin urmare *Cu* și *NaCl* scrise cu litere mici *cu* și *nacl* prea bine ar puté să înșemne cuvintele roșu și alb. Și *calul* ar puté să indice *tușela*, *bradipul lenea*, *trândăvia* și așa mai departe și tot mai departe.

Nu-mi place, să mă mestec în lucrurile altora. Pentru lumea tótă nu aș vré, să merit învinuirea, că mi-am implântat piugul în brézdă străină. Dacă cestiunea ar fi numai, óre un cuvânt are să se scrie cu *a* sau *e* la mijloc, mi-aș pune foc pe limbă, decât să mă mestec și să vreu a o decide eu un nepriecpător în ale filologiei. Dar cestiunea pusă, pe cum am pus-o, e și cestiune de științele

reale, mai numai esculsiv de științele reale, ér în cestiunile științelor reale imi pot permite și eu un cuvânt, nefind realiști nici exclusivi și nici jalusi.

Ar fi un progres nespus de mare, să poți ceti în limba ta tot, ce s'a scris și ce se scrie în lumea întrégă, și cu hârtie și cerusă în mână să poți călători și să te poți înțelege cu lumea întrégă fără a sci altă limbă decât limba ta maternă. Ar fi un progres, pe lângă care piramidele, sphinxul, telegraful, telefonul și celealalte minuni din lumea veche și din lumea de astăzi ar fi numai nisce jucării de copii. Și să mai spun, ce urmări binecuvintate ar avé scrisórea universală pentru țara noastră împărțită în atâtea limbi? Credința mea e, că idea de stat ar perde mult din ferbințele de astăzi, pôte chiar și-ar reveni la fire.

Încercările cu limba *volapük*, cu planul de a forma și introduce o limbă universală, a suferit fiasco deplin, pe cum ușor era de prevădut. Dar ceea ce nu s'a putut cu limba universală, se va puté cu scrierea universală. Tot, ce se recere, e, să se afle capete destul de luminate, să pregătescă planul, cu de-amănuntul și voinți de fer, să-l introducă. Numai o țară să-l introducă odată, de aci încolo, pe cum dice ministrul Bánffy, lucrul va merge de sine.

Austria.

Crisa ministerială e rezolvată prin numirea unui cabinet de afaceri. Causele ei nu trebuie căutate numai în neînsemnata cestiune a gimnasiului sloven din Cilli, ci germele crizei a fost în coalizarea partidelor, care profesază principii politice divergente. Programul, care a unit pe conservativi cu liberalii și cu Polonii, a fost reforma tributelor și reforma electorală. Ministrul de finanțe Plener a prezentat un proiect de lege în cestiunea reformei dărilor, dară proiectul atât e de unilateral, cât pe conservativi nu-l mulțămesc, érá pe democrați, social-cresțini și Cehii tineri i-a provocat la luptă parlamentară desperată. Mai ales cești din urmă prin vorbirile îndelungate s'au silit a face imposibilă și desbaterea bugetului.

Ce privesce proiectul de lege referitor la reforma electorală, acesta s'a statorit în comisiunea parlamentară numai pe baza unui compromis, cu care nici o partidă nu e deplin mulțămită. Apoi frecările dintre liberali și conservativi au provocat disensiuni și în sinul cabinetului. Ministrul liberal Plener și Wurmbrandt au declarat, că se retrag din cabinet, și cu ei partidul liberal părăsesce coalitia. De reconstruirea cabinetului cu elementele cehe moderate principiile Windischgrätz nu a voit să audă; el numai cu coalitia formată de el voesce a governa; fiindu-i acesta cu neputință și-a prezentat dimisiunea, pe care Monarchul în 19 a c. a și primit-o.

În fruntea noului cabinet stă contele Kielmansegg, care ca guvernator al Austriei de jos a dat probe de tact și energie. Din cabinetul vechiu au rămas numai Welsersheimb ca ministru al miliției teritoriale și Javorski ca ministru al Polonilor. Br. Böhm-Bawerk e numit ministru de finanțe. Pentru celelalte 4 portofolii nu s'au numit încă ministri, ci s'au încredințat șefii de secțiune cu conducerea agendelor, anume Blumenfeld cu agendele ministeriului de agricultură, Wittek cu ale celui de comerț, Dr. Ritter cu ale instrucțiunii publice și Krall cu ale justiției.

Chemarea cabinetului de afaceri este a efectui votarea bugetului pe an. 1895. Din cari partide își va recruta noul cabinet majoritatea de lipsă, nu se poate ști; probabil, că din cas în cas va pacta acum cu o partidă, acum cu alta, după cum făcea cabinetul Taffe.

Germania.

Privirea lumii diplomatice este îndreptată spre Kiel, unde se aranjază festivitățile inaugurării canalului nord-ostic în Marea baltică. Inaugurarea s'a făcut în 20 a c. fiind de față împăratul Germaniei, reprezentanții diplomației ai tuturor puterilor, pe cum și flota puterilor europene cu excepțiunea Turciei și a Greciei, care din lipsă de bani au declarat, că nu pot trimite nici o nae. Deși serbarea are caracter cultural, întru cât adică ușurându-se comunicațiunea pe mare să se dea un nou avânt comerțului și industriei, totuși convenirea diplomaților nu poate fi lipsită și de urmări politice și încă în interesul păcii și al bune înțelegeri.

Canalul taie peninsula Schleswig-Holstein; începând dela Elba inferioară de lângă Brunshuttel duce pe lângă Rendsburg până la Kiel și respective până la Holtenu, unde intră în marea ostică. Canalul are lățimea de 22 metri și adâncimea minimă de 8'5 m.; tot dela 1000—2500 m., sunt tălături în țărături în lungime de câte 250 m., ca să se potă petrece năile mai mari, ce s'ar întîlni. Prin canal pot trece și cele mai mari năi de rășboi, de aceea canalul e de o mare însemnătate strategică.

La Kiel vasele franceze s'au postat lângă cele rusești. La intrarea vaselor franceze în port musica militară germană a intonat „Marseillesa”. Din prevenire față de Francesi s'a demandat, ca pe timpul serbărilor să nu se cânte imnul național german „Wacht am Rhein”.

Rusia.

Lumea politică de nou e surprinsă prin politica rusescă cu estremul Orient. Rusia a contras dela băncile franceze un împrumut pentru China. Împrumutul e de 400 milioane franci cu o dobîndă de 4%. China are lipsă de bani pentru indemnitatea de rășboi datorită Japoniei. Pentru mijlocirea și garantarea împrumutului se susține, că Rusia primesce 1%, probabil, că și alte avantaje. În London, Viena și Berlin nimeni nu credea în realizarea acestui împrumut, pentru care principiile Lobanoff a luat informațiuni, pe când era ambasador în Viena.

Contragerea împrumutului prin Rusia dela băncile franceze se consideră ca o pretarare a Germaniei la avantajele păcii dintre China și Japonia.

Țarul Nicolae II a trimis la Paris un curier special, ca să ducă președintele Republicii franceze ordni S. Andrei însoțit de o scrisore autografă a Țarului. Remiterea scrisorii și a decorațiunii s'a făcut la 18 a c. în Elysée, fiind de față ambasadorul rusesc Morenheim cu întreg personalul ambasadei.

Presa consideră decorarea dlui F. Faure cu ordni rusesc S. Andrei de un eveniment politic important, de órece ea s'a făcut îndată după vorbirea ministrului frances Hanataux despre alianța francesă-rusescă și în ajunul serbărilor dela Kiel.

Din Petersburg se anunță, că Țarul a primit în audiență privată pe patriarhul armenesc, care i-a remis un memoriu asupra stării de compătimit, în care se află Armenii din Turcia. Țarul a promis, că va face tot, ce se poate pentru ușurarea lor. Ministrul de esterne Lobanoff a cercetat pe patriarhul armenesc.

Colecta pentru gimnasiul din Blaș.

Suma din nrul 21. fl. 22651.54

Alimpiu Barboloviciu vicariul	
Silvaniei trimite dela: (Continuare)	
Pop Petre și muiera	fl. —.10
Hulugean Ioan	— .10
Chirilă Ioan Urs și muiera	— .10
Hossu Ioan cilica și muiera	— .10
Chirilă Flóre lui Macaveiu	— .02
Pasceau Ioan a Crăciunesei	— .10

Șandor Gligor a Florichi	— .10
Șandor George a Nuchi și muiera	— .20
Șandor Mihaiu june	— .10
Șandor Tóder de 12 ani	— .10
Șandor Ana	— .03
Opre Gavrilă cu muiera	— .06
Duneș Flóre	— .20
Rad Anița	— .03
Șandor Ana	— .05
Dragoș Ioan	— .04
Ispas Mariuca	— .10
Șturlea Dănilă	— .10
Gilea Flóre	— .20
Tamaș Gligor	— .10
Oltean Ioan	— .05
Nistor Ioan	— .10
Chirilă Flóre Mutulesei	— .06
Maxin Tóder	— .04
Pop Dochia	— .03
Șandor Ioan a Vili	— .05
Șandor Mitru a Onuțului	— .05
Șacota Niculae	— .04
Chirilă Vasilica și muiera	— .06
Șandor Vasalica	— .10
Pop Ioan a Mitruului	— .10
Iluț Măriuța	— .03
Baidoc Ivan	— .02
Dragoș Măriuța	— .02
Șandor Mitru a Vili	— .05
Iluț Tóder cu muiera	— .10
Tarba Dochia	— .04
Hulugian Vasiliu	— .05
Șandor Tóder a Dochi	— .10
Hegeduș Ioan a Mitruului	— .06
Hegeduș Vasalica	— .10
Hegeduș Măriuța	— .04
Oneș Crăciun cu muiera	— .28
Patalan Alesa	— .05
Pleș Maria	— .03
Cirlea Petru	— .03
Dragoș Vasilica rafc	— .02
Șandor Gliga ciot	— .10
Șandor Flóre curator	1.—
Nistor Gliga sfét	— .50
Chirilă Vasiliu. Mihaiu	— .10
Dna Clara György de Rátonvölgy	1.—
Pop Sinza	— .10
Dragoș Vasiliu furtuna	— .02
Páscean Ioan a Mitruului	— .10
Hossu Ioan a Flori	— .10
Pop Măriuța I. Pavel	— .04
Oneș Irimie și muiera	— .08
Pop Ioan a Tocului	— .06
Chirilă Ioan și muiera Ignat Iléná	— .20
Dragoș Ioan furtuna	— .10
Colecta în ziua de Ispas	— .94
Laurențiu Sima preot	5.— fl.
Din parochia <i>Stirciu</i> dela:	
Georgiu Filepp	1.—
Elisabeta Mureșan	2.—
Hedate George	— .10
Opre Gafia	— .04
Ioan Ciupe	— .20
Pancu Onița	— .10
Torje Ana	— .10
Hedate Vila	— .20
Căprariu Ioan	— .10
Dragoș Anisie	— .10
Savu Ile	— .06
Șerban Simeon	— .10
Șerban Eva	— .10
Gregoră Simon preot	2.— fl.
Din tractul <i>Besecilor</i> dela:	
Paul Micle docente	— .20
Georgiu Șimonca	— .25
Alexa Varna protop.	1.—
Ștefan Szabó	1.—
Gregoriu Thorotan	— .20
Vele Teodor	— .50
Velle George	— .30
Nuțu Mateșan	— .20
Ioan Tataran	— .20
Demetriu Pop	2.—
Teodor Lengyel	1.— fl.
Din parochia <i>Valcăului</i> ung. dela:	6.85

Hoblea preot	2.—	
Duca Mihail	—50	
Boboj Gavrilă	—30	
Gale Vasilica	—20	
Ioan Coman	—10	
Moise Florița	—50	
Pavel Petre	—06	
Gilea Iordan	—10	
Szabó Vasilica George	—05	
Sandor Iléna	—05	
Hacsan Nuțu	—10	
Manu Tóder	—10	
Mera Costan	—05	
Floruța George	—05	
Keresi Gavrilă	—15	
Gilea Ioan	—10	
Moga Ioan	—10	
Macavel Todor	—04	
Toduț Ioan	—10	
Toduț Ile	—08	
Toduț Gerasim	—10	
Duca Gafia	—20	
Hargea Anton	—20	
Szabó Ioan	—20	
Blaga Simeon și soția	—50	
Blaga Floré	—50 fl.	7.53
Suma fl.		22696.12

Nr. 33/1894—5.

Convocare.

Intelegența română din Blaș se convocă prin acosta cu tota onorea la o consfătuire, ce se va ține mâne Duminecă în 23 Iunie a. c. la 5 ore d. a. în hotelul „Univers” în obiectul aranjării serbărilor împreunate cu adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Dela subcomitetul despărțământului XI Blaș la 22 Iunie 1895.

Ioan German director. **Aurel C. Domșa** secretar.

Nr. 31/1894—5.

Ne luăm voo a atrage atențiunea St. Dame asupra premiului de 40 corone în aur, care ni-s'a trimis pentru a se decerne cu ocaziunea adunării generale, ce Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român o va ține anul acesta în Blaș, — acelei Dómnorie Domnișóre, ce se va presenta în cel mai curat, mai original și mai frumos costum național românesc din Transilvania.

Dela subcomitetul despărțământului XI al Asociațiunii transilvane.

Blaș 16 Iunie 1895.

Ioan German director. **Aurel C. Domșa** secretar.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii” din 1891 au sôlvit: Parochia Velcherii pe anul 1895 10 fl. Până acum a încurs de tot suma de 1,879 fl. 43 cr.

Noutăți.

Din Archidieceasă. On. Marian Péculea paroch în Stenea din protopopiatul Sibiuului a fost numit paroch în Șuca veche din vicariatul Făgărașului. — Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit Jói diminiță înainte de începerea s. Liturģii a conferit lectoratul în biserică cetedrală teologilor absolți la Pesta Arton Popa și Emiliu Pop.

Produțiunea musicală și declamatorică în Internatul Vancean a studenților gimnaziali. Seria festivităților omagiale aranjate de tinerimea studioasă din Blaș în onorea Escelenței Sale I. P. D. Mitropolit Dr. Victor Mihályi de Apșa s'a închiat cu produțiunea musicală și declamatorică aranjată în 18 a. c. la 5 ore d. am. în refectoriul institutului Vancean de băeți, care produțiunea a succes spre mulțămirea deplină a Escelenței Sale, care a fost de față, pe cum și a publicului constătătoriu din dnii canonicii, profesori și

câteva dómne și domnișóre. La intrarea în sala festivă I. P. Sa a fost întimpinat cu „Marșul mitropolitului Victor” de Iac. Murășan, executat de orchestra seminariului de studenți. Apoi a urmat „Ođă festivă” rom. declamată de Ioan Giurgiu, „Imn festiv” executat de corul sem., „Ođă festivă” latină, declamată de Sam. Vladóne, „Coriolan” declamat în limba magiară de Rom. Raț, „Die Bürgschaft” declamată în limba germană de Vict. Bontescu, „Duet de violină” executat de Virg. Pop și Vict. Bontescu, „Solo violină” executat de Virg. Pop, alt „Duet de violină” executat de V. Pop și Aur. Popovici, „Dorule, o dorule” cor mixt, execut. de corul seminariului. După acestea directorul institutului Cl. d. Dr V. Hossu emoționat mulțămesc Escelenței Sale, că prin participarea la produțiunea festivă a făcut o adevărată și de bucurie și serbătóre acestui institut, care încă înainte de a fi terminat și inaugurat a avut durerea de a înarboră stindarul de jale după fundatorul său, marimosul arhiepiscop și mitropolit Dr. Ioan Vancea. După durerea cauzată prin mórtea acestui bărbat, care s'a jerfit pe sine, pentru ca să lase tinerimii studioase dela gimnasiul din Blaș locaș, unde să se adăpostescă și desvolte prin cultură morală și intelectuală, institutul n'a avut ȗile de adevărată bucurie până acum. Acum, că Escelența Sa, care a moștenit dela antecesorul său nu numai tronul arhiepiscopesc, ci și virtuțile aceleia, l-a cercetat ca un bun părinte, ȗina acosta, ȗice Cl. Hossu, va rămán neșteră în inimile superiorilor și elevilor institutului, și ca ea să rămán pururea un suvenir și pentru I. P. S. Sa, îi oferesc în numele tinerimii un elegant Album, care cuprinde piesele executate cu ocaziunea acestei produțiunii festive. Escelența Sa a primit ca un suvenir plăcut frumosul album, și și-a exprimat bucuria asupra progresului în știință și artă dovedit de către alumnii institutului. Acest progres e cea mai bună garanță, că tinerimea studioasă la gimnasiul nostru va avé un caracter firm, pe când are să pășescă la studiile mai înale. I. P. Sa felicitează pe părinții, cari au avut salutara idee de a-și trimite fiii în acest institut crecȗndu-i grijii părintești a domnilor superiori, cari cu esperința și zelul lor dovedesc, că sunt consciți de sublîma lor misiune. Felicită pe alumnii, cari dintre sute și miș de coetani de al lor au avut fericirea de a fi primiți în institutul de educațiune fundat și pvovedut cu cele de lipsă prin munificența mitropolitului de pie amintire Dr. Ioan Vancea. Recomandă tinerilor, să fie recunoscători și să păstreze în inimă pururea vie memoria piului fundator al institutului, să asculte de superiori, să dovedescă zel neobosit întru căștigarea științei și a culturei de lipsă spre a-și forma caractere solide, ca după ce vor iesi din acest institut, să strălucescă prin virtuțile sale. Mulțămind de noș superiorilor și tinerimii pentru bucuria, ce i-au cauzat-o prin aranjarea festivității, Escelența Sa inchie părinteșca sa alocuțiune reflectând la pasajul „Ođei festive”, în care i-se uréză, ca să-i fie presărată cu rose calea păstoririi, și ȗicend, că îi este cunoscut, cumcă rosele nu sunt fără spin, dară și aceștia îi va suferi ușor având mângăerea, că generațiunea tinără progresază în știință și pietate. — Publicul de față a erupt în repetite „Să trăe-că”, éră orchestra a executat „Marșul final”, cu care s'a terminat frumoșia festivitate. După festivitate I. P. Sa însoțit de superiorii seminariului a cercetat întreg institutul.

În seminariul teologic din Blaș s'au ținut esamenile în 10 a. c. din dreptul canonic (curs. IV și III), în 12 a. c. din Teologia dogmatică fundamentală (curs. II și I), în 17 a. c. din Teologia morală (curs. IV și III) și în 19 a. c. din Studiul biblic V. T. (curs. II și I). La tóte esamenile a fost de față Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit esaminând însu-și pe fitoriți păstóri sufletesci. Escelența Sa s'a declarat deplin mulțămit cu progresul dovedit de alumnii seminariiali în studiile teologice. Esamenul din Economia rurală se ține în 22 a. c., éră cel din Rit,

Cant și Tipic în 24 a. c. În 25 a. c. va fi Liturgia de mulțămită și se va cânta Doxologia cea mare.

Esamenul de cualificațiune la preparandia din Blaș s'a terminat în 15 Iunie. La esamen au fost admisi 43 de învătóri. Din aceștia 19 au depus esamenul cu succes, éră 24 au căđut partea cea mai mare din limba magiară, deși unii din ei vorbesc unġuresce póte mai bine decât prim-ministrul unġuresc. Dintre cei căđuți 20 pot repeți esamenul după trei luni, éră 4 sunt relegați pe un an.

Casina română din Blaș, carea s'a reorganizat în anul trecut pe baza statutelor aprobate de guvern în 1863, după mai multe șicanări din partea auctorităților administrative s'a declarat de disolvată din partea ministrului de interne pe motivul, că nu are statute. Pe cum suntem informați, comitetul casinei a esmis o comisiune de trei, carea să lucre pe proiect de statele. Acesta va fi prezentat adunării generale, și de odată cu publicarea ordinului de disolvare se vor vota nouele statute, cari se vor subșterne ministrului spre aprobare.

Esamenul de cant și gimnastică. De când avem la gimnasiu profesori specialiști și pentru catedrele de artă, tinerimea dovedesc și în direcțiunea acosta progres frumos. Duminecă dela 4 ½—6 ore d. am. a fost esamenul de musică, executând tinerii gimnastici mai multe bucăți alese. Cu acosta ocaziune la unii din ei s'a observat, că au adevărat talent pentru arta musicală. Mercuri dela 4—6 ore p. m. a fost esamenul de gimnastică. Mișcările ușóre și exercițiile corporale făcute de tinerimea gimnazială te fac, să cređi, că veđi înainte ochilor o ceta de atleți. La ambele esamene au fost de față Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit și un public numeros.

Virtutea premiată. Scim, că în Franța de mult duréză o adevărată persecuțiune contra ordurilor călugăresci și o tendență diabolică de a le estermine. Cu tóte acestea înși-și pesecutorii trebuie să recunoscă adese ori marile binefaceri îndeplinite de călugări și călugărițe față de cei miseri și lipsiți. De curend președintele Republicii franceze fiind în Perigneux a decorat cu crucea ordinul legiunii de onóre pe superióra călugărițelor de acolo, care e în etate de 80 de ani și de 62 ani servește morboșilor în spitale. La intrarea președintelui în spital călugărițele modeste s'au retras la o parte, președintele înse le-a ȗis: „Iubite surori, voesc să vė ved, pășiți în ríndul prim. Dvóstre grijii pe seracii și soldații morboși, aveți drept la onórea și recunoscínța țerii întregi. Iubită superióra, mē simt fericit, că-ți pot pune pe pept crucea ordului de onóre, pórtă-o pretutindenya, ca să vadă fiecare, că Republica scie prețui meritul și-l remuneréză după putință.”

Procesul dela Bocsig la curie încă s'a pertractat aprobându-se sentința condamnatóre adusă asupra lui Horváth Gyula și a consóților sêi pentru calumniarea în „Magyar Hirlap” a preotului gr. cat. Ioan Pop.

Perchisițiune domiciliară. Pe cum se cercau în anii trecuți pe la Români „Replia” și „Memorande”, așa umblă organele statului acum pe la preoții romano-catolici după publicatiuni contrare căsătoriei civile. Pe cum cetim în „M. A.”, în ȗilele trecute s'a făcut perchisițiune domiciliară la preotul Komparek din Nagy-Strice, căutându-se scripta intitulată „Polgári házasság”. Înainte numai!

Lucrătorii din minele dela Reșița în grevă. Preste 800 de lucrători din minele de fer din jurul Reșiței montane s'au pus în grevă nefiind mulțămiți cu tractarea și cu plata. Pentru conservarea ordinii s'a cerut miliție din Timișóra.

† **Anica Șancu n. Dootor**, soția preotului nostru Ioan Șancu, a repausat în 5 a. c. în etate de 40 de ani rămânend de dtusa șapte prunci orfani,

Cas de mórte. Ioachim Nistor adm. paroch. în Craifalău din tractul Săn-Mărcinului a repausat în 11 Iunie 1895 în anul al 55-lea al vieții și al 31-lea al preoției sale. —

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

G.

Modulă alegerii mitropolitului.

(Continuare.)

Modulă constituirii episcopilor la cealalte poporē, ce se ținū de biserica resăritului. Dispozițiunile Pravilei cu privire la constituirea episcopilor mai mult sau mai puțin alterate, au rămasă până în ziua de astăzi la poporēle bisericii resăritului.

Ce se ține mai întâi de biserica resăritenă din imperiul otoman, patriarhii, mitropoliții și episcopii în urma încuviințării sultanului în timpul trecut se alegeau de către sinodul arhieresc al patriarcului, se confirmau și îmbrăcau cu caftanul de către sultanul, și apoi se sfințiau și se intronisau. ¹⁾ În timpul mai nou înse în urma dispozițiilor sultanului o adunare din episcopii și notabili laici candidăză trei persoane agreeate și sultanului, dintre cari apoi sinodul arhieresc alege pre un'a de patriarhă, pre carea apoi o întăresce sultanul. Pre episcopii și mitropoliții îi alege sinodul arhieresc al patriarcului și apoi sultanul le dă decretul de întărire. ²⁾

În Grecia și Rusia episcopii se alegū de așa numitul „Sfintul Sinod“, care e un sinod permanent compus din arhierii după norma sinodelor vechi numite: *σύνδος διακρῶν ἐνδεμοίσα*. Celu ales își capeta confirmățiunea dela suveranul statului. ³⁾

În regatul Sârbiei pre episcopii îi alegū episcopii, clerul și poporul. Pre mitropolitul din Belgradul Sârbiei îl alegū episcopii și-lă confirmă regele. ⁴⁾

La Sârbii din Ungaria episcopii se alegū de sinodul arhieresc cu patriarcul dela Carloviț în frunte, și apoi îi confirmă regele.

Pre patriarcul dela Carloviț îl alege congresul național sârbesc compus din 6 episcopii, 25 membrii din cler și 50 membrii laici. ⁵⁾

La Românii gr. orientali din Transilvania înainte de fundarea mitropoliei pre episcopul îl alegeau protopopii în prezența comisarilor regesci, și apoi pre unul din cei trei alesi îl confirma împăratul. Modulă acesta de alegere altcum nu a fost decât o imitațiune după modulă alegerii capului bisericesc în Ardeal încă înainte de unire, care în esență a rămasă și în biserica noastră până în ziua de astăzi.

Dela fundarea mitropoliei române gr. orientale pre mitropolitul îl alege congresul național-bisericesc, compus din 30 deputați din cler și 60 dintre laici. La alegerea mitropolitului cea parte arhidieceasa Sibiului cu jumătate voturile, era diecesa Aradului și a Caransebeșului cu cealaltă jumătate. Regele are dreptă a futari sau a respinge pre celu ales.

Pre episcopii dela Arad și Caransebeș îi alegū sinodele eparchiali compuse din câte 20 de deputați din cler și 40 dintre laici. Dacă celu ales nu este deja episcop, atunci sinodul arhieresc compus din mitropolitul și episcopii sufragani îl supune examenului canonic. Monarcul are dreptă a futari și a respinge pre celu ales.

* * *

Modulă alegerii mitropolitului nostru comparatū cu modulă anticū alū alegerii episcopilor, cu legislațiunea Pravilei, și cu modulă alegerii episcopilor la poporēle orientali în timpul de față. Dacă aruncăm încă o privire preste tôte cele espuse până aci cu privire la alegerile episcopilor în biserica resăritului din timpurile cele mai vechi până în ziua de astăzi, putem să dicem, că în resărită modulă alegerii episcopilor a fostă supusă în decursulă vécurilor la unele variațiuni.

Cu tôte aceste înse studiându-lă cu de a mênuntulă, putem constata unele trăsuri, cari au rămasă nevariate până în ziua de astăzi. Și anume:

1, Episcopii în resărită au avut tôtedeauna și au și astăzi preste totū influința cea mai însemnată la alegerea episcopilor. Lucrulă acesta

¹⁾ Leo Allatius »De ecclesiae occidentalis et orientalis perpetuo consensu« lib. III c. 8. n. 2.

²⁾ Instrucțiunea înaltei porți pentru patriarcatul din Constantinopol din Aprilă 1817 Art 8 și *κωνσταντινουπολιτικῆς* din 1860 II. § 4. Cf. Vehring »Kirchenrecht« pag. 506.

³⁾ Regulamentul lui Petru cel mare din 25 Ianuară 1721 p. 2. cf. Vehring op. și pag cit.

⁴⁾ Concordatul Sârbiei cu Patriarhul Constantinopolitan § 3.

⁵⁾ Vehring op. cit. 507.

s'a întâmplat, pentru că în resărită tôtedeauna a domnită credința, ca și în apusă, că puterea bisericescă, ce o au primită Apostolii dela Fiul lui Dumnezeu, și apoi o au dat episcopilor, nu pôte să o capete nimeni în biserica decâtă erăși numai dela episcopii.

Credința acēta a rămasă așa de adēncă imprimată în biserica resăritului, cătu nu o a putut ignora nici Șaguna, cu tôte, că pentru biserica sa a decopiată constituțiunea Sașilor protestanți, departe de Pravilă ca ceriul de pământ. După constituțiunea lui Șaguna cuprinsă în statutul organic al bisericii sale, episcopii se alegū ce e dreptă de deputații clerului și al poporului. Înse celu ales trebuie totuși să supună esaminării canonice înaintea sinodului arhieresc. Așa ceva, ce e dreptă, este minimul influinței, ce se pôte da arhierilor la constituirea episcopilor. Șaguna înse cu minimul acesta a voită barēmū încâtva să țină cont de credința veche a bisericii resăritului cu privire la constituirea episcopilor.

Totū aseuenea în România corpurile legiuitorie alegū pre episcopii. Alesi înse suntă din numărul arhierilor, pre cari mai înainte i-a ales „Sfintul Sinod“, așa cătu prin alegerea corpurilor legiuitorie se asemna numai diecesa la cei, pe cari sinodul arhieresc i-a înălțat la trēpta arhieriei.

La cealalte poporē, Greci, Ruși și Sârbii până în ziua de astăzi episcopii suntă factorii principali la constituirea episcopilor, chiară așa, cum era în resărită în biserica antică, și cum dispune Pravila.

2. În timpurile vechi clerul și poporul încă avea influință la alegerea episcopilor. Pre încetulă înse și-au perdită amēndoi dreptulă la ori ce influință în urma turburărilor, ce se năceau la alegeri. În timpul mai nou prin unele locuri erăși s'a începută a se da clerului și poporului influință mai mare sau mai mică la alegerea episcopilor. Așa de pildă la alegerea patriarhului Constantinopolitan, la alegerea episcopilor românesci și a patriarhului sârbesc.

3. Nici cându si nicăiri în resărită n'a fostă datina aceea din Ardeal, ca pre mitropolitul să-lă alegă numai clerul cu eschiderea ingerinței episcopesci de o parte, de alta cu eschiderea ori cărei conucrări a poporului credincios.

Putem constata deci, că modulă alegerii mitropolitului românesc din Ardeal moștenit încă din timpul dinainte de s. unire, este unic în felul său în tôte biserica resăritului, și nu-și are nicăiri păreche. Elu nu corăspunde nici pracles antice bisericesci observate la constituirea episcopilor, nici dispozițiilor Pravilei, nici modulă, cum se constituiesc episcopii în timpul de față la poporēle bisericii resăritului.

Ce urmēză din acēta? Evidentă după părerea noastră, că modulă alegerii mitropolitului nostru nu s'a născut și format sub egida dreptului orientali din Pravilă, ci sub o altă influință cu totul străină de biserica resăritului.

Unde avem să căutăm înse influința acēta străină?

Răspunsul este ușor! Căci dacă considerăm de o parte, cătu este de străin și de departe modulă alegerii mitropolitului nostru de Pravilă, de altă parte cătu de mare este asemnarea, dacă nu chiară identitatea între modulă acesta, și modulă, cum se constituia capul bisericesc la calvinii din Ardeal în véculă 16 și 17, credem, că cu destulă temei putem să dicem, că modulă alegerii mitropolitului nostru s'a născut sub presiunea calvină, ca o instituțiune calvină.

La calvinii s'a născut modulă acesta în seculul 16 și 17, când tôte instituțiunile lor bisericesci erau încă primitive și nedesvoltate, care timbru îl purta și el însuși. Și în modulă acesta primitivă a intrat și în biserica noastră, și durere, așa a rămasă până în ziua de astăzi.

Calvinii l'au putut introduce la noi foarte ușor, ba așa dicēndu s'a introdus de sine în biserica românească din Ardeal.

După ce calvinii a suprimat episcopatele sufragane, și în locul sinodelor arhieresci mitropolitane au introdus *synodus generalis* al lor sub numirea de *săborul mare*, a urmată o ereși cum de sine, ca săborul mare să se îmbogățescă și cu dreptulă de a alege pre mitropolitul ca și la calvinii.

Că principii calvinii totuși, au mai lăsat în biserica românească o formă golă de alegere a mitropolitului, și nu și-au arogat dreptulă de a-lă denumi, este de a se muițami numai consciinței lor fariseice.

În biserica catolică în urma desvoltării istorice monarhiei prin mai multe locuri aveau dreptul de a denumi pre episcopi. Dreptul acesta calvinilor li-se părea, că nu e în armonie cu „libertatea creștină” cum și-o închipuiau ei. „Libertatea creștină” a lor pretindea, ca mai marii bisericesci să se constituască prin alegere. Din cauza acesta principii calvinii ai Ardélului nu și-au adrogat dreptul de a denumi pre superintendentele calvinesc, ci au permis, ca acela să fie ales de preoțime.

Și numai scrupulii aceștia de conștiință a principilor calvinesci au fost cauza, de nu și-au adrogat dreptul formal de a denumi pre mitropolitul românesc. Singur ura lor către o dătină catolică a păstrat bisericii noastre dreptul de a-și alege pe capul bisericesc.

De altă parte înse totu dreptul acesta de alegere îl făcea iluzoriu despotismul principilor. Căci pre cine alegea clerul românesc? Totdeauna pre acela, pre care îl voia principele calvin. Era principele calvin voia pre acela, care era gata a-i primi și condițiile cele mai umilitore puse cu scopul de a calvini biserica românească.

Și așa putem să dicem, că totu dreptul nostru electoral pre timpul principilor calvinesci era numai o formă goală, o mască, sub care se ascundea despotismul calvinesc.

Se pôte vedé din aceste, ce este de a se ține despre aserțiunea unora de ai noștri, că chiaru nici principii calvinesci nu au nimicîtu dreptul nostru electoral. ¹⁾

Forma resăritenă ne-o au nimicîtu calvinii cu totul, și în schimb ni-au dat formă primitivă calvină, și apoi prin despotismul lor l-au făcut și în forma acesta cu totul iluzoriu, ceea ce este egal cu nimicirea deplină. Mai mult n'au putut face nici ei. Nu înse pentru că dora n'ar fi voită a face mai mult, și dora ar fi avut și cel mai mic respectu barēmă de ver unu dreptu al bisericii românești. Ci pentru că conștiința lor religioasă le-a impus, ca și în biserica românească, pre care cu ori ce preț voia să o calvinescă, să lase barēmă o urmă de „libertatea creștină” a lor. Și așa de o parte au impus bisericii românești modul calvinesc al alegerii mitropolitului, ca să-și impace scrupulii conștiinței, de altă parte apoi și dreptul acesta denaturat și l-au supus arbitriului lor fără să le mai facă conștiința nici unu scrupul. Așa despre totu dreptul nostru electoral depre timpurile calvine se pôte deci dice, că ce am câștigat la podă, am pus la punde.

(Va urma.)

* * *

¹⁾ »Acte sinodale» de I. M. Moldovanu t. I. pag. 168.

Mârgeaua Gialmarei.

Novelă de Laicus.

(Continuare.)

Dar dacă Jocerau în persoană nu merse acasă, trimise totuși pe fiul său Eugen, ca macar el să se îndulcescă de civilizațiunea patriei mame și să-și însușească astfel de cunoștințe, cari mai târziu să-i fie de folos. Eugen se dedică carierei de neguțătoriu, și după ce se pregăti mai mult timp într'una din casele cele mai însemnate din Paris, șeful vădându-l purtările solide și bunele însușiri, îi puse de primul său comis. Și astfel Eugen Jocerau petrecea în Paris între condițiile cele mai bune, așteptând numai timpul întorcerii părinților, pentru ca însuși să pōtă deschide o mare neguțătorie.

Altmintea mergea înse trēba cu Blanca, de care mamă-sa nu voia, să se despartă odată cu capul. Ea rămase tot în Gialmara, și pe timpul, când se petreceau acestea, intra în anul al optsprezecelea. Vestea despre frumșeta ei se lățise așa de tare prin totă împrejurimea, că Cabilii în limba lor foarte poetică o numiau „mârgeaua Gialmarei”. Ea era de statură mai mult mică decât înaltă, și din totă înfățișarea ei se vedea temperamentul Francezilor de sud. Părul negru dela natură sub influința soarelui african se făcu mai închis, fără înse să-i fie luat ceva din frumșeta, carea încă creștea prin lucirea ochilor negri și prin albăța de mărgăritariu a dinților ei, ce se iviau printre două buze roșii puțin desfăcute. Obrajii ei, ca la toate femeile cu colōrea părului brună, n'aveau nici o roșetă, și numai când se irita, se aprindeau de odată, ceea ce o făcea minunat de frumoasă. Părul îi cădea în bucle naturale pe umeri și n'avea altă podōbă decât o legătoare roșie ca cirēșa.

Dar Blanca nu se destingea numai prin frumșeta, ci și prin calitățile inimii. Și însușirile acestea nu și-le arăta într'atata în cercul familiei sale, cât mai virtos la colibele bieților Cabilii, unde se ivia acuși ca un ânger ajutătoriu, acuși ca unul mângăitoriu. Și nici odată Cabilul, care-i cerea ajutoriu, nu se despărta dela ea nemângăiat. Tote dorințele lor nu le putea implini nici Jocerau, pertru că și Cabilii sunt omeni, cărora dacă le implinesci o cerere, îi impintenezi, să cēră altele. Atata e adevărat, că el îi ajuta mai mult ca ori

cine, așa cât triburile acestea spuneau minui de el, și pe mârgeaua Gialmarei o înăltau atât pentru marinimositatea ei, cât și pentru frumșeta ei.

Și nu era decât un lucru dela sine înțeles, când mai spunem, că pentru calitățile acestea Blanca își găsisse printre colonia europeană și vre-o câțiva pețitori. Dar fie că ea n'avea nici o înclinare spre lucruri de dragoste, fie că nu-i convinia nici unul din pețitori, îi refuzase spre marea bucurie a părinților săi. Lui Jocerau îi cădu bine această faptă a fetei sale, căci el tot mai ținea la planul de a-și petrece sfârșitul vieții în Franța, și chiar pentru aceea ar fi fost ceva foarte neplăcut pentru ei, să-și scie fata măritată la granița Saharei.

Și așa familia Jocerau o duse bine și liniștit, până când deodată se întâmplă nise lucruri, la cari nu se gândiră nici odată.

Anul 1855 a fost pentru coloniștii francesi un an foarte neliniștit. Armata francesă sta totă îngrămădită la Crimeea, și Algeria era aproape goală de soldați.

Și apoi scirea, ce se născu, că padișahul ar fi încurcat într'un războiu mare cu creștinii, umplu de multă turburare triburile războinice ale deșertului. Căpeteniile Beduinilor n'aveau nici o scire despre aceea, că ce se urmăresc prin războiul acela, și lor nici nu le trecea prin minte, că cele mai multe puteri creștine țin parte sultanului. Politica căpeteniilor acestora era cu mult mai simplă. Ei credeau, că dacă padișahul pōrtă războiu cu creștinii, lucrul acela atata în-samnă, că de o parte stau moslimii, de cea parte creștinii, și că ei în fiecare creștin întîlnesc un dușman. Triburile sălbatice ale nomașilor, cari vagabundau acum prin deșert și nu se supuseră nici când domniei Francesilor, cu cari n'au dat față decât spre a se lupta, au fost apucate acum de un fel de însuflețire sfintă spre a răsturna domnia francesă. Și în vreme ce femeile și copiii lor rămăneau în oase, bărbații din triburile singuratic se apropiu de fruntăriile algeriene, și nu preste mult hoțiile și prădările, de cari nu se mai pomenise de mult, se făceau tot mai dese așa, încât trupele, ce păziau fruntăriile, nu mai sciau, unde le stă capul; căci de multe ori erau alarmate fără de nici o cauză de coloniștii, pe cari îi cuprinsese frica. În urma acestora guvernatorul Algeriei scrise la Paris făcând cunoscut gu-

vernului schimbările întâmplăte în purtarea triburilor din deșert. Și la rândul său guvernul făcu pașii necesari la Înalta Pōrtă, ca aceea să aducă în ori pe Beduinii. Adevărat că aceia se liniștiră, dară trecuse multă vreme, până ce Beduinii putură fi convinși, că Francesii sunt aliați cu trupele sultanului.

În decursul acestor zile de năpastă pentru locuitorii dela frontieră se întâmplă, că o trupă de Beduinii se aședă în apropierea coloniei lui Jocerau. Adevărat, că ei nu traiau la olaltă în raporturi războinice, dar faptul, că trupa acesta consta din bărbați puternici, da multă materie de gândit celor din colonie. De ôrece înse Beduinii erau cu totul ca la treizeci de bărbați înarmati, și în curtea lui Jocerau se găsiu șapte omeni destoinici de a purta arme, cari apoi și erau înarmați până în dinți, i-se păru lui Jocerau, că nu pôte fi vorba de vre-o frică serioasă. Și la rândul lor vecinii încă au fost avisați despre apropierea acestor ôspeți neplăcuți, ca la vreme de necas să pōtă veni în ajutoriu. Pe lângă acesta Jocerau își ținea casa tot încuiată și organizase și nise păzitori de nôpte, cari aveau să facă șgomot la cea mai mică apropiere a Beduinilor. Apoi se împărțiseră printre căseni arme și munițiune, și după ce vecinii încă luaseră mēsurii de apărare, coloniștii începură a privi cu mai puțină frică în fața dușmanilor.

Lucrul n'ar fi fost chiar așa de amenințătoriu, dacă s'ar fi putut încrede cineva în căpetenia Cabililor, a cărui ținută era îndoișă. Adevărat că Cabilii sunt cei mai pacnici locuitori ai Algeriei, dar de altă parte e adevărat și aceea, că ei nu sunt de loc prietini cu Francesii și sunt cu mult mai gata a face cauză comună cu dușmanii acestora. Și dispoziția Cabililor se mai înăspri și prin aceea, că un bētrân marabut, despre care se dicea, că e sfint, și care locuia într'una din multele peșteri, ce sunt prin împrejurimile acelea, nu se sfa a predica răsturnarea domniei francese din Algeria și înălțarea semilunei.

Coloniștii i-ar fi făcut bucuroși capetul acestui îndrăzneț predicător, de cumva lucrul n'ar fi fost așa de greu. Și acesta pentru că de o parte nu i-se scia locuința, ér de altă parte pentru că se temeau, că totă populațiunea se va scula pe capul lor pentru acest atentat. De aceea erau înse siguri coloniștii,

că el stă în legătură secrete cu cetele Beduinilor.

Asta era starea lucrului, când într-o zi des de dimineață o cetă mică de Beduini din cei ce se aședaseră mai în apropiere, înaintă spre locuința lui Jocerau. Cu totul erau cinci călăreți. În fruntea acestei cete era un Beduin, care se vedea, că se bucură de multă viață înaintea celorlalți. El era de statură înaltă și sta așa de înfapt în șea, încât ai fi crezut, că e una cu calul. Fața și ținuta denotau cel mai curat tip de Arab. De altcum era slab. Tot, cât era, se părea, că stă numai din oase și mușchi. Chipul brunet era încunjurat de o barbă neagră ca rășina. De aceea și coloare erau și ochii lui fulgerători, ér albul din ei sta în contrast cu părul lui și mânia încă schinteierea privirii lui. Mâna-i mică aproape ca a unei copile de patru spre șase ani ținea nepăsătoare fruntea calului, care se părea, că e condus mai mult de instinct, decât de călăreț. Îmbrăcămintea lui încă era de tot splendidă. Haina, ce o avea pe dedesubt, era din mătăasă albă cusută bogat cu aur. Pantaloni largi scurți și roșii erau de asemenea din aceeași materie. Partea din jos a picioarelor era strinsă în nisce tustucii negri tiviiți cu aur, ér picioarele-i goale se ascundeau în pantofi mici de catifea roșie. Pe cap purta un fes de asemenea roșu, de care atrna un ciucur greu de aur. Preste mijloc purta o cingătoare din aceeași stofă și de coloare albă. Sub această alta de pele, în care își ținea armele, cari erau de același lux. Drept manta avea pe spate ca toți Beduinii un burnus simplu din păr de cămilă, care pe umeri se încopcia cu nisce găitane de aur. Haina dinainte era dată în latură, cât gâtul și partea de-asupra a peptului erau deschise.

Însoțitorii călărețului erau îmbrăcați de tot simplu. Hainele lor erau din păr de cămilă. Pe cap aveau fes ca și conducătorul, atâta numai, că era de o calitate inferioară. De asemenea și armele lor erau ca și ale șefului, numai cât ei mai aveau și câte o pușcă cu țevă lungă.

Cei cinci călăreți se apropiau în galop de locuința lui Jocerau, așa de iute, cât servitorul, ce sta la pază, nici n'avuse timp, să dea de scire stăpânului său apropierea călăreților, când șeful Beduinilor își și opri deja la poartă calul, care sta uemișcat ca o statuă, și înapoia lui se opriră și cei patru însoțitori.

(Va urma.)

Bibliografie.

La tipografia seminarială se află de vânzare:

Octoihul oel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăi de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Euchologiu

edițiunea a doua, revădită după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipari frumos în **negru și roșu**. — Prețul nelegat fl. 2.80, érá legat în piele tare fl. 3.80.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericii românești unite, studiu apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei” și a dlui Nicolaș Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți espedate franco 1 fl. 85 cr.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Editor și redactor răspunzător:

Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 2182—1895.

(19) 2—3

Concursu.

La postul de avocat arhidieceșan al Clerului gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș se escrie prin această concurs cu terminul de 30 Iuliu n. 1895. pe lângă următoarele emolumente:

1. Honorariu de 1000 fl. adică o mie floreni v. a. la an, care se solvesce în rate lunare decursive dela Cassa centrală arhidieceșană.

2. O chilie în curtea metropolitană ca local de cancelarie, încălzită în timp de iernă cu lemne din aceeași curte.

3. Pentru excursiuni, ce le-ar face avocatul în ambitul dominiilor, se dă sub titlu de prejunctură pe 4 fl. v. a., dacă prejunctura nu ar căpeta-o în natură. Inse diurn în cazul acesta nu se solvesce. Pentru excursiunile afară de teritoriul dominiilor, încât călătoria s'ar face pe calea ferată, se solvesce

bilet de cl. II. și diurn de 4 fl.; afară de calea ferată pe 4 fl. pentru prejunctură 5 fl. și diurn 4 fl. v. a.

4. Spesele și remunerațiunile licuidate în procese numai într'atâta compet avocatului, încât acelea le suportă contrarii, și dela aceia se pot incassa; de sine înțelegându-se, că în acest cas el are a restitui fondului interesat anticipațiunile, ce eventual i-s'ar fi dat, pe cum și toate speșele făcute de fond în acest proces, fie acelea diurne, speșe de călătorie ori alte speșe; ér în procesele, în cari contrariul ore-cărui fond nu este convinsat la suportarea speșelor licuidate pe partea avocatului arhidieceșan; pe cum și în procesele, cari nu s'au câștigat vis-à-vis de fondul interesat, avocatul nu va vé drept a pretinde dela Fondurile arhidieceșane esolvirea speșelor licuidate, ci numai a erogațiunilor, a competenței solvite martorilor sau comisiunilor judecătorești, vectura și diurne, de cumva nu i-s'ar fi anticipat.

5. Pentru aceste emolumente avocatul arhidieceșan este obligat a locui în Blaș, a purta procesele cele urbariale și civile ale dominiilor Veneratului Cler, cât și a reprezenta aeele dominiu înaintea tuturor forurilor giudiciale și administrative în toate afacerile giudice personale și reali; mai departe este obligat a-și da opiniunea giudică în toate cauzele, dominale, fundaționale și bisericești, ce i-s'ar cere din partea Preaveneratului Ordinariat, a consistoriului arhidieceșan, a capitulului metropolitan și a Administrațiunilor fundațiunilor arhidieceșane, fără a pretinde remunerațiune separată pentru aceste opiniuni giudice.

Cei ce reflectăza la acest post, au să-și așternă concușele la Consistoriul arhidieceșan gr. cat. din Blaș, alăturând la concurs carte de botez și documentele de cualificațiune, ce le poșed.

Blaș din ședința Consistoriului arhidieceșan ținută în 8 Iuniu 1895.

Victor
Mitropolit.

Nr. 116—1895.

(18) 2—3

Edict.

Anisia Marincaș gr. cat. născută în Bogdana părășindu-și acum de 13 ani pe soțul legiuit Ioan Clortea gr. cat. din Nireș și necunoscându-i-se ubicațiunea, prin acestea este provocată, ca în termin de un an și o zi să se prezenteze înaintea subsemnatului for matrimonial de I-a instanță, căci la cas contrar, cauza divorțială urdită în contră-i de cătră susnumitul soț se va institui, pertracta și decide și în absentă-i.

Dela forul matrimonial gr. cat. de I-a inst. a tractului protopopesic al Almașului. În Morlaca la 7 Iuniu 1895.

Ioan Pop,
preș. al forului matr. de I. inst.

Cu deosebită stimă cutezū a incunoscința pre Veneratulū Clerū greco-catolicū, că precum și până acum iaū asupra-mi gătirea de

Iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelorū, în ce privesce lucrulū de măsuritū și de sculptorū, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelorū obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesou cu plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigatū recunoscere deosebită, și toate mă îndreptățescū la sperarea, că Veneratulū Clerū mă va împartăși ocașionalmente de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritū renumele celū bunu, care mi-l'am câștigatu până acum.

Prin tarifulū de zone dispărându depărtările, prin această capacitatea de concușința mi-s'a măritū.

Rugându-mē pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 10 Ianuariu 1892

cu deosebită stimă
Carolū Müller,
auritorū și fabric. de recuis. bisericești.

(7) 19—?